

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 4367/2021
13.04.2023. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бранислава Босиљковића, председника већа, Бранке Дражић и Драгане Бољевић, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., коју заступа Дарко Кузељевић адвокат из ..., против туженог Града Ужица, кога заступа Градско правобранилаштво из Ужица, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиле изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж 1967/20 од 13.04.2021. године, на седници одржаној 13.04.2023. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УКИДА СЕ пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Гж 1967/20 од 13.04.2021. године и предмет враћа другостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Основног суда у Ужицу П 145/17 од 26.09.2019. године, ставом првим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев и обавезан тужени да по основу накнаде штете исплати тужилци укупан износ од 1.120.971,00 динар, од чега: на име нематеријалне штете 540.000,00 укупно, од чега 150.000,00 динара за душевне болове због умањења животне активности од 15%, 220.000,00 динара за физичке болове јаког интензитета у трајању од седам дана и средњег интензитета у трајању од 30 дана, 170.000,00 динара за претрпљени страх секундарног карактера јаког интензитета у трајању од два дана и средњег интензитета у трајању од 30 дана; а на име материјалне штете 580.981,00 динар, од чега 173.171,00 динар за трошкове лечења, 12.600,00 динара за ангажовање трећих лица у домаћинству у време потпуне неспособности за рад тужилце од 0,9 месеци, 395.000,00 динара за помоћ трећих лица због умањења радне способности од 15% за обављање тешких кућних послова за 98,8 месеци закључно са септембром 2019. године; све за законском затезном каматом од пресуђења 26.09.2019. године до исплате. Ставом другим изреке, тужбени захтев је одбијен у преосталом делу за износ од 6.682.274,00 динара, преко досуђеног износа од 1.120.971,00 динар до траженог износа од 7.803.245,00 динара са законском затезном каматом на појединачне износе како је наведено у поднеску тужилце од 17.09.2019. године којим је коначно постављен тужбени захтев. Ставом трећим изреке обавезан је тужени да накнади тужилци трошкове парничног поступка у износу од 244.093,30 динара.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж 1967/20 од 13.04.2021. године, ставом првим изреке, одбијена је жалба тужилце и потврђена наведена првостепена пресуда у ставу другом изреке. Ставом другим изреке, усвојена је жалба туженог и преиначена првостепена пресуда у ставовима првом и трећем изреке тако што је тужбени захтев одбијен. Ставом трећим изреке, обавезана је тужилца да накнади туженом трошкове парничног поступка у износу од 424.500,00 динара.

Против наведене правноснажне пресуде донете у другом степену тужила је благовремено изјавила ревизију, побијајући је због битне повреде одредаба парничног поступка учињене у поступку пред другостепеним судом и погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду у смислу члана 408. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“, бр. 72/11, 49/13-УС, 74/13-УС, 55/14, 87/18, 18/20, 10/23) и закључио да је ревизија основана.

Према чињеничном стању на коме је заснована другостепена пресуда, 17.03.2011. године око поднева тужила је пала у улици ... у ..., код броја ..., испред канцеларије адвоката ББ у непосредној близини зграде суда, где има два до три степеника изведена из тротоарске површине на којој постоји улегнуће око 5 цм неправилног облика, косине према напољу од тротоара, а која је од тужилине адвокатске канцеларије удаљена око 120 цм. Тротоар служи за кретање пешака ширине код степеништа око 2 метра, а самим степеништем рачунајући до зида објекта где је канцеларија око 2,30 цм, док се наведено улегнуће налази око 75 цм од самог ивичњака тротоара. Наведеног дана је падао снег, била је поледица на улици, тужила је имала прописну зимску обућу, зимске чизме „Тимберланд“ карактеристичне по томе што се због гумених ђонова скоро уопште не клизају, у десној руци је држала кишобран за коју руку се придржавала њена колегиница. Видљивост је била смањена због снега који је падао, па када је тужила нагазила на описано улегнуће које је било покривено ледом и снегом њена нога је исклизнула, тужила је пала и осетила болове нарочито у делу кичме и десног рамена, али се није одмах јавила лекару зато што има родбину медицинске професије, тако да је сама преузела лечење очекујући да ће болови престати и последице пада бити саниране саме од себе. Користила је лекове и масти, а до првог прегледа лекара 20.04.2011. године трпела је физичке болове, страх, има умањење животне активности и радне способности због чега није могла да обавља посао адвоката. Тужила је претрпела лаку телесну повреду, а трпела је физичке болове 28 дана јаке, 130 дана болове средње јачине и 90 дана слабе болове, као и страх – два дана јак, 30 дана средњег интензитета и 60 дана слаб, као и душевне болове због умањења животне активности од 15% и умањења радне способности од 10%. Тужила је, према наводима другостепене пресуде, зарађивала у просеку 166.907,00 динара месечно па јој је, према чињеничном утврђењу на коме другостепени суд заснива своју пресуду, досуђена месечна рента у износу од 22.690,00 динара због умањења опште радне способности 6.000,00 динара, а због умањења обављања адвокатске делатности 16.690,00 динара месечно, при чему су трошкови тужилиног лечења износили 312.225,80 динара. Другостепени суд је имао у виду и то да је првостепени суд, на основу исказа тужиле и саслушаног сведока која је била присутна у моменту штетног догађаја, утврдио да је постојала узрочно-последична веза између пада и штете чију накнаду тражи тужила јер тужени није одржавао улицу на месту пада, оценивши да је тужила тој штети допринела са 50%.

Полазећи од оваквог чињеничног стања, апелациони суд је закључио да на страни туженог не постоји пасивна легитимација, те да је због тога првостепени суд правилно поступио када је одбио тужбени захтев тужиле за накнаду материјалне и нематеријалне штете у укупном износу од 6.682.274,00 динара са каматом, због чега је потврдио првостепену пресуду у делу којим је тужбени захтев одбијен. Другостепени суд је из истог разлога – непостојање пасивне легитимације, закључио да је неправилан чињенични закључак првостепеног суда да је тужила доказала постојање узрочно последичне везе између штетне радње туженог и настанка штете, јер је сматрао да тужени није био у обавези да чисти лед испред канцеларије адвоката, већ је то био

дужан, у смислу члана 15. Одлуке о комуналном уређењу Града Ужица да учини власник објекта, нити је био дужан да у смислу чл. 4. став 3. и 32. став 3. Закона о комуналним делатностима („Службени гласник РС“, број 88/11) врши надзор над тим да ли је адвокат чистио лед и снег. Коначно, другостепени суд је закључио да тужиља, на којој је био терет доказивања чињеница у смислу члана 228. до 231. ЗПП, није доказала да је повреду доживела на месту и на начин како је описала, ни да је наведени дан био леден јер о томе није приложила извештај Хидрометеоролошког завода.

Одлука другостепеног суда није правилна, а ревизијом тужиље правилно се указује на то да је пред другостепеним судом учињена битна повреда одредаба парничног поступка, као и да је тај суд погрешно применио одредбе материјалног права.

Основано се ревизијом указује на то да другостепени суд неправилно приказује чињенично стање, које наводно произлази из првостепене пресуде. Између осталог, другостепени суд сматра да је првостепени суд утврдио да је тужиља пала на месту које је од њене канцеларије удаљено око 120 цм, чега у првостепеној пресуди нема јер ни не одговара утврђеном чињеничном стању, с обзиром на то да се тужиљина канцеларија налази на другом крају града, како то произлази из првостепене пресуде. Осим тога, другостепена пресуда садржи низ чињеничних тврдњи које у првостепеној пресуди нису наведене, као што је опис места на коме је тужиља пала кога нема у првостепеној пресуди: *„Према чињеничном утврђењу првостепеног суда, дана 17.03.2011. године око поднева, тужиља је пала на улици испред канцеларије адвоката ББ која се налази у улици ... број ... у непосредној близини зграде суда, где има два до три степеника, изведених из тротоарске површине на којој постоји улегнуће око 5 цм неправилног облика, косине према напољу од тротоара, а која је од тужиљине адвокатске канцеларије удаљена око 120 цм. Тротоар служи за кретање пешака и ширине код степеништа око 2 метра, а самим степеништем рачунајући до зида објекта где је канцеларија око 2,30 цм, док се наведено улегнуће налази око 75 цм од самог ивичњака тротоара“*. Другостепени суд је затим навео да је у првостепеном поступку утврђено да је тужиља имала физичке болове јаког интензитета у трајању од укупно 28 дана, болове средњег интензитета у трајању од 130 дана (иако је првостепени суд утврдио да су физички болови јаког интензитета трајали седам дана, а болови средњег интензитета 30 дана), као и да је трпела страх слабог интензитета 60 дана, иако се та чињеница не помиње у првостепеној пресуди. Такође, другостепени суд наводи износе накнаде за сваки дан страха и физичких болова које првостепени суд наводно досуђује тужиљи на основу члана 200. Закона о облигационим односима, иако о томе нема речи у првостепеној пресуди, као што нема речи ни о месечним износима зараде тужиље од 166.907,00 динара, нити о томе да је првостепеном пресудом тужиљи досуђена рента у износу од 22.690,00 динара, од чега 6.000,00 динара месечно због умањења опште радне способности и 16.690,00 динара због умањења обављања адвокатске делатности, нити да је тужиља имала материјалне трошкове лечења у укупном износу од 312.225,80 динара.

Имајући у виду да је оваквим поступањем другостепеног суда учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 407. став 1. тачка 3. у вези са чл. 383. ст. 3, 4. и 5, 384. и 394. ЗПП, која онемогућава испитивање правилности другостепене пресуде, другостепена пресуда је морала бити укинута и предмет враћен истом суду на поновно суђење.

У поновном суђењу другостепени суд ће, уколико сматра да је то потребно, ради правилног утврђења чињеничног стања, заказати расправу имајући у виду да је у овој парници првостепена пресуда већ једном била укинута (решење Гж 3640/16 од

22.12.2016. године), те ће на расправу позвати странке, односно њихове законске заступнике и пуномоћнике, као и оне сведоке и вештаке за које одлучи да се саслушају ради правилног утврђења чињеничног стања, те ће тек након тога донети одлуку о изјављеним жалбама парничних странака, водећи рачуна да првостепену пресуду може преиначити само у случајевима прописаним одредбама члана 394. ЗПП.

Приликом поновног доношења одлуке о изјављеним жалбама парничних странака другостепени суд ће имати у виду да се у конкретном случају не примењује Закон о комуналним делатностима на који се позвао у побијаној пресуди, већ Закон о комуналним делатностима („Службени гласник РС“, бр. 16/97, 42/98) који је важио 17.03.2011. године када се десио штетни догађај, а нарочито ће имати у виду одредбе тог закона из члана 2. којим је прописано да, између осталог, град уређује и обезбеђује услове обављања комуналних делатности и њиховог развоја, те да комуналне делатности јесу, између осталог, и одржавање улица, путева и других јавних површина у градовима и другим насељима, њихова поправка, реконструкција. Другостепени суд ће имати у виду и одредбе Одлуке о комуналном уређењу („Службени лист Града Ужица“, бр. 6-1/08, 21/08-др.одлука, 17/09, 14/10, 15/10) којима је прописано (члан 2) да се под комуналним уређењем града у смислу ове одлуке сматра и уклањање, одвожење и одлагање снега и леда са улица и јавних површина, одржавање улица, путева и других јавних површина у граду и другим насељима (поправка, реконструкција, модернизација и извођење других радова на одржавању улица и саобраћајница, тргова, паркинга и слично); да се под чишћењем и прањем јавних површина из члана 5. став 1. тачка 3. те одлуке сматра и зимско одржавање површина јавног саобраћаја (уклањање снега и леда); да су јавне површине (члан 6) улице (коловоз и тротоари); те да се снег и лед са коловоза, тротоара и других саобраћајних површина скупља на ивици тротоара, ако је тротоар мање ширине од 1 метра, на ивици коловоза, с тим да олуци и сливници остану слободни да се не омета пролаз пешака и возила (члан 17. став 2).

Када буде поново формирао закључак о евентуалној објективној одговорности туженог, како због дужности да одржава и поправља јавне површине (улице и тротоаре) и врши надзор над тим, тако и због дужности да уклања, одвози и одлаже снег и лед са улица и јавних површина и врши надзор и над тим, суд ће пажљиво ценити на коме лежи терет доказивања, не само с обзиром на члан 231. ЗПП, већ и на члан 177. Закона о облигационим односима. С тим у вези, о томе да ли је тужиља доказала тврдњу да је на дан штетног догађаја падао снег и да се на улицама и тротоарима задржао снег и лед, другостепени суд ће имати у виду да је тужба у овој парници поднета 30.11.2012. године, а да је тужени, који се о тужби није изјашњавао писаним одговором на тужбу, оспорио постојање снега тек на рочишту од 12.12.2017. године, годину дана након што је ранија усвајајућа пресуда била први пут укинута. Притом ће суд имати у виду да у доказном поступку не постоји формализам, нити хијерархија доказних средстава, да се чињенице могу доказивати различитим доказним средствима, а не само писаним извештајем хидрометеоролошког завода, који је уосталом требало да достави тужени који тужиљину тврдњу оспорава, као и да то да је своју тврдњу да је на месту на ком је пала било леда и снега тужиља била овлашћена да поткрепи и на други начин, својим и сведочењем саслушаних сведока, што је током поступка и учинила.

Ради расправљања да ли постоји допринос тужиље настанку односно увећању штете, у смислу чл. 192. и 205. Закона о облигационим односима, другостепени суд ће разјаснити због чега је тужиља чекала месец дана да се редовним путем обрати лекару, уместо да се обрати хитној служби одмах након пада или у наредним данима, када су

болови почели да се јављају и појачавају, те да ли је тужиља одлагањем да се благовремено обрати лекару утицала на погоршање свог здравственог стања и повреда које трпи.

Коначно, другостепени суд ће имати у виду да је изгубљена зарада врста материјалне штете, која подразумева ону имовинску корист која би се постизала радом од сваке делатности која доноси извесне приходе и која би се основано могла очекивати према редовном току ствари, или према посебним околностима, а која корист није остварена услед неспособности за рад оштећеног, која је последица штетникове радње, или пропуштања. Накнада зараде изгубљене због неспособности за рад за време лечења не досуђује се на основу обима умањења радне способности, већ на основу постојања стварне штете која је изражена у разлици између зараде коју би оштећени остварио у сваком месецу спорног периода да није био на лечењу и накнаде зараде за време привремене спречености за рад. Суд ће имати у виду и то да новчана рента не представља накнаду већ настале материјалне штете, већ да је то накнада будуће штете коју ће оштећени трпети, и то не због смањења радне способности, сразмерно њеном умањењу, већ због мање зараде коју ће остваривати услед потпуне или делимичне неспособности за рад или због трајно повећаних потреба, како је то прописано одредбама чл.188. до чл.197. ЗОО. Дакле, губитак радне способности битан је само уколико услед њега повређени не може да остварује зараду, коју би иначе остварио својим радом по редовном току ствари.

С обзиром на изложено, донета је одлука као у изреци, применом члана 415. ЗПП.

Председник већа – судија
Бранислав Босиљковић, с.р.

**За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић**